

L6-40 · Đáp án và hướng dẫn tự kiểm

Năm bài do Cùng Học Toán tự biên soạn cho học sinh lớp 6. Chọn bài theo tiền đề, không phải lịch năm ngày bắt buộc.

Tự thử trước khi mở đáp án. Ghi riêng phần đã gọi hoặc làm mẫu; chia nhỏ khi cần. Hoạt động có đồ dùng phải được thực hiện thật mới ghi kết quả.

Chuẩn bị, cách học và lưu ý chung cho năm bài

Chuẩn bị: Giấy nháp, bút và thước; chuẩn bị đồ dùng riêng ghi trong đề.

Cách tổ chức: Đọc đủ dữ kiện và điều cần tìm, tự thử trước khi mở hướng dẫn. Ghi căn cứ, điều kiện và đơn vị khi có.

Cách tổ chức: Khi đề yêu cầu vẽ hoặc kẻ bảng trên giấy riêng, thực hiện ở đó; vùng viết trong phiếu dùng để ghi kết quả và cách kiểm. Có thể chia nhỏ hoạt động rồi nghỉ.

Lưu ý: Chấp nhận cách làm khác đúng điều kiện. Với hình vẽ, kiểm quan hệ đã yêu cầu, không chỉ nhìn hình có vẻ giống.

Lưu ý: Với hoạt động thực, ghi kết quả đã làm và phần được hướng dẫn. Nếu chưa thực hiện, ghi kế hoạch hoặc “chưa làm”, không điền số liệu giả thành quan sát thật.

Bài 1. Đặt câu hỏi và xác định đối tượng khảo sát

Mục tiêu: Xác định câu hỏi, đối tượng và tiêu chí trước khi thu dữ liệu.

Ví dụ đã giải: Muốn biết nhóm sách trên một kệ gồm những loại nào, trước hết chọn tiêu chí phân loại và phạm vi đúng một kệ. Không thay câu hỏi giữa chừng rồi cộng hai kiểu dữ liệu.

1. Muốn khảo sát màu bìa của năm cuốn vở đang có, nêu đối tượng được ghi và một tiêu chí màu nhất quán.

Đáp án / ghi nhận: Đối tượng là từng cuốn vở; ví dụ ghi màu chính ở mặt trước theo quy ước đã chọn, mỗi vở một bản ghi.

2. Bạn hỏi “môn em thích nhất” nhưng cho một người chọn ba môn rồi đếm như mỗi người một lượt. Điều gì cần thống nhất?

Đáp án / ghi nhận: Cần thống nhất mỗi người chỉ chọn một môn hoặc đổi câu hỏi thành có nhiều lựa chọn và ghi rõ; không trộn hai cách đếm.

Bài 1 (tiếp)

3. Với câu hỏi “mỗi ngày nhóm đọc bao nhiêu trang”, cần ghi kèm mốc thời gian hoặc đơn vị nào?

Đáp án / ghi nhận: Ghi ngày hoặc khoảng thời gian cụ thể và đơn vị trang; nêu rõ đang tính số trang của ai hoặc nhóm nào.

4. Nếu chưa có đối tượng để thu, em nên ghi số liệu giả như đã khảo sát hay ghi kế hoạch?

Đáp án / ghi nhận: Ghi kế hoạch hoặc “chưa thu”. Có thể dùng bảng giả định để luyện nhưng phải đánh dấu giả định, không coi là quan sát thật.

Bài 2. Thu thập dữ liệu từ một bảng cho trước

Mục tiêu: Trích đúng dữ liệu từ bảng, giữ tên nhóm, đơn vị và nguồn.

Ví dụ đã giải: Khi lấy dữ liệu từ bảng, ghi đúng nhãn hàng, nhãn cột, đơn vị và bối cảnh. Một số đứng riêng như 12 chưa cho biết là 12 bạn hay 12 cm.

1. Từ bảng giả định, ghi số bạn chọn Đọc sách và Vẽ; cho biết đơn vị.

Đáp án / ghi nhận: Đọc sách 8 bạn; Vẽ 10 bạn; đơn vị là bạn.

2. Trong bảng nhiệm vụ 1, mỗi người chỉ chọn một mục. Tổng cộng có bao nhiêu bạn được ghi?

Đáp án / ghi nhận: $8+6+10=24$ bạn.

3. Nếu sao chép bảng nhưng bỏ cột tên câu lạc bộ, việc phân tích bị thiếu điều gì?

Đáp án / ghi nhận: Thiếu ý nghĩa từng nhóm; không còn biết các số 8,6,10 ứng với loại câu lạc bộ nào.

4. Ghi lại một hàng bảng trên giấy riêng kèm câu mô tả nguồn.

Đáp án / ghi nhận: Ví dụ “Cờ vua: 6 bạn, từ bảng giả định trong bài”. Không ghi đây là một cuộc khảo sát thực em đã làm.

Bài 3. Thu thập dữ liệu từ một môn học khác

Mục tiêu: Lấy và phân loại dữ liệu từ một bảng gắn với môn học khác.

Ví dụ đã giải: Dữ liệu trong Khoa học tự nhiên hoặc Lịch sử và Địa lí cũng cần nhãn, thời điểm và đơn vị. Khi luyện với bảng mô phỏng, nói rõ mô phỏng, không gán thành số liệu chính thức.

Bài 3 (tiếp)

1. Từ bảng mô phỏng ba chậu cây, ghi chiều cao của chậu B và so với chậu C.

Đáp án / ghi nhận: B14 cm, C11 cm; B cao hơn C3 cm.

2. Tên chậu và chiều cao thuộc hai kiểu dữ liệu nào: nhãn đối tượng hay số đo?

Đáp án / ghi nhận: Tên chậu là nhãn đối tượng; chiều cao là số đo có đơn vị cm.

3. Chỉ từ bảng một thời điểm, có thể kết luận loại phân bón nào làm cây lớn nhanh nhất không?

Đáp án / ghi nhận: Chưa đủ. Bảng chỉ có chiều cao tại một thời điểm, chưa có tăng trưởng theo thời gian hoặc điều kiện so sánh; không suy nguyên nhân từ các số này.

4. Trong một bảng mô phỏng số hiện vật theo ba nhóm dùng ở bài Lịch sử, em cần giữ ít nhất những thông tin nào khi trích dữ liệu?

Đáp án / ghi nhận: Giữ tên nhóm, số lượng và đơn vị hiện vật, bối cảnh hoặc nguồn mô phỏng. Nếu là bảng thật cần ghi nguồn thật; không tự đặt số liệu lịch sử.

Bài 4. Phân loại dữ liệu theo tiêu chí rõ ràng

Mục tiêu: Phân loại một tập dữ liệu theo tiêu chí cho trước và giữ mọi quan sát.

Ví dụ đã giải: Nếu phân loại bút theo màu thân, một chiếc bút nhiều màu cần quy tắc trước, chẳng hạn nhóm “nhiều màu”. Không tự bỏ vật khó xếp để bảng đẹp hơn.

1. Có các nhãn màu của sáu bút: xanh, đỏ, xanh, đen, đỏ, xanh. Lập số đếm theo màu.

Đáp án / ghi nhận: Xanh 3; đỏ 2; đen 1; tổng 6.

2. Cùng sáu bút ấy, bạn khác phân theo loại bút chì/bút mực. Có thể cộng hai bảng phân loại vào một tổng số bút duy nhất không?

Đáp án / ghi nhận: Không. Đó là hai tiêu chí cho cùng đối tượng; cộng hai bảng làm đếm lặp. Cần chọn một tiêu chí hoặc lập bảng hai tiêu chí rõ ràng.

Bài 4 (tiếp)

3. Khi đề cho phân loại theo độ dài dưới 10 cm hoặc từ 10 cm trở lên, bút dài đúng 10 cm vào nhóm nào?

Đáp án / ghi nhận: Vào nhóm từ 10 cm trở lên.

4. Một vật chưa đo được độ dài bị bỏ khỏi ghi chép. Em sửa quy trình thế nào?

Đáp án / ghi nhận: Giữ bản ghi là chưa đo/chưa phân loại, bổ sung đo khi có dụng cụ; không tự coi là 0 hoặc bỏ mà không báo.

Bài 5. Lập kế hoạch khảo sát và giữ dữ liệu gốc

Mục tiêu: Lập và thực hiện một cuộc thu dữ liệu nhỏ, ghi rõ phần thực đã làm.

Ví dụ đã giải: Có thể chọn một số sách hoặc vở sẵn có để khảo sát, không cần hỏi thông tin cá nhân. Ghi từng vật trước, sau đó mới tổng hợp theo tiêu chí đã định.

1. Trên giấy riêng, chọn ít nhất năm vật sẵn có cùng loại để khảo sát một đặc điểm. Ghi câu hỏi, số vật và tiêu chí phân nhóm.

Đáp án / ghi nhận: Cần câu hỏi rõ, phạm vi những vật thực đang có và tiêu chí nhất quán. Nếu chưa đủ năm vật, đổi kế hoạch hoặc ghi chưa làm; không tự tạo quan sát.

2. Kẻ bảng ghi một dòng cho mỗi vật và thực hiện ghi dữ liệu. Trên phiếu chỉ ghi nơi lưu bảng và số dòng thực đã ghi.

Đáp án / ghi nhận: Số dòng phải khớp số vật thực đã quan sát. Ghi “chưa ghi” nếu chưa thực hiện, không dùng bảng đáp án mẫu.

3. Đếm số vật từng nhóm từ bảng gốc rồi kiểm tổng. Nêu một phép kiểm chống bỏ sót hoặc đếm lặp.

Đáp án / ghi nhận: Tổng các nhóm bằng số vật nếu các nhóm loại trừ nhau và bao hết; đối chiếu mỗi mã vật xuất hiện đúng một lần.

4. Ghi một nhận xét có căn cứ từ dữ liệu đã thu và nêu phạm vi nhận xét.

Đáp án / ghi nhận: Nhận xét phải trùng bảng thực, chẳng hạn nhóm nhiều nhất trên chính kê đã khảo sát; không suy thành kết luận về mọi sách hoặc mọi học sinh.